שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, שֶׁעוֹלִים כֻּלָּם אַרְבָּעִים כְּמִנְיַן ״ה׳ אֶחָד׳ שֶׁעוֹלִים ל״ט וְעִם הַשֵּׁם הֵם אַרְבָּעִים. [1]נָהֲגוּ לַעֲשׂוֹת (כה) (עא) בְּסוֹף כָּל חוּט קָשֶׁר, כְּדֵי שֶׁיֵּעָמֵד בִּשְׁזִירָתוֹ: **טו** [2]יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁיְּהֶלָה הַצִּיצִיּוֹת (עב) * לְאֹרֶךְ הַטַּלִּית (עג) דְּבָעִינַן שֶׁתְּהֵא נוֹטָפֶת עַל הַקָּרֶן (פרוש, תְּלוּיִי עַל הַקָּרֶן), וְאִם הָיָה בָּרְחִבּוֹ לֹא הָיָה נוֹטֵף שָׁהֲרֵי כְּלַפֵּי קַרְקַע (כו) [כז] הָיָה תְּלוּיִי. [3]יֵשׁ אוֹמְרִים * שֶׁאֵין לָהֶת שׁוּם בֶּגֶד בִּנְקָבֵי הַטַּלִּית שֶׁמַּכְנִיסִים בָּהּ הַצִּיצִיּוֹת, (עה) וְיֵשׁ מַתִּירִין, וְכֵן נָהֲגוּ:

ו נמוקי יוסף (רכ:) ורוקח (סר שסא). ז כל בו (סר כב) ואורחות חיים (סר יז) והרוקח (סר שסא). ח אגור (סר כה, לג) ואורחות חיים הביאו לשני הדעות.

יב דְּבָרִים הַפּוֹסְלִים בְּצִיצִית. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א * [א]אִם נִפְסְקוּ כָּל חוּטֵי הַכָּנָף (א) וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבַת כָּל הַחוּטִים (פ) הַפְּסוּקִים בְּיַחַד, (ג) (ב) כָּשֵׁר. וְאִם לֹא נִשְׁאַר כְּדֵי עֲנִיבָה (פרוש, [ב]וְיִרְכְּסוּ אֶת הַחֶשְׁן׳ (שמות כח כח) תַּרְגּוּם וְיַעֲנְבוּן), א מנחות ל״ח (ע״ב) לפרוש הרא״ש (סר ח).

בַּאֵר הֵיטֵב

כָּתַב שָׁלֵ״ה (שם אות יז). מָגֵן אַבְרָהָם (שם), ט״ז (ס״ק טז). דְּשָׁבַע וּשְׁמוֹנָה הוּא שֵׁם שֶׁל י״ה, וְאַחַר כָּךְ אַחַת עֶשְׂרֵה הוּא בְּצֵרוּף שֵׁם שֶׁל הַוָיְ״ה, וְאַחַר כָּךְ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה גִּימַטְרִיָּא ׳אֶחָד׳, וְזֶהוּ ״ה׳ אֶחָד״. וּבְצִיצִית שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם (שם). וְעַיֵּן בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּהַגָּהַת בֵּית יוֹסֵף (סק״ח). (וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּבְלְבוּשׁ (ס״ד) בְּעִנְיַן הַכְּרִיכוֹת): (כה) **בְּסוֹף כָּל חוּט כָּשֵׁר.** עַיֵּן לְעִיל סְעִיף קָטָן ג׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: **טו** (כו) **הָיָה תְּלוּיִי.** וּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר. אֲבָל בְּאֶלְכְּסוֹן אָסוּר, שֶׁהוּא מִנְהַג קָרָאִי״ם, מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כה). עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַיַּד אַהֲרֹן (הגב״י) בְּשֵׁם גַּן הַמֶּלֶךְ (סר טו):

א (ג) **הַפְּסוּקִים בְּיַחַד.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) מַה שֶּׁכָּתַב בְּלִשּׁוֹן הַמְרַדְכִי (סר תתקלט), וְכָתַב דִּיֵּשׁ לְהַחְמִיר שֶׁצָּרִיךְ כְּדֵי עֲנִיבָה עַל כָּל חוּט בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְעַיֵּן סְעִיף ב׳: (ג) **כָּשֵׁר.** וְאִם הִתִּיר אֶת הַצִּיצִית אָסוּר לִתְּנָם בְּטַלִּית אַחֵר דְּהָוֵי כְּלַכְתְּחִלָּה. וְרָאִיתִי אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה תּוֹלִין אוֹתָם שֶׁיִּהְיֶה אֹרֶךְ נִמְשָׁךְ לְרֹחַב הַטַּלִּית כו׳, וְאֵין נִרְאֶה לִי, דְּהַשְׁתָּא נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת עִטּוּף, וּבְשָׁעַת עִטּוּף לֹא, וְאֵין בְּתַר שָׁעַת עִטּוּף אָזְלִינַן כה. וְרָאִיתִי אֲנִי לְמַר זְקֵנוֹ הָרַב מוֹהַר״א אַזּוּלַאי (וְהוּא בְּעַל מַחֲבַּר חֶסֶד לְאַבְרָהָם) כָּתַב, וְאֲנִי נוֹהֵג בְּשֶׁנֵּי צִיצִיּוֹת שֶׁלְּפָנַי מֵאֲשֶׁר מַעֲשֶׂה, כִּי בָּזֶה הָאֹפֶן יִהְיוּ כָּל הָאַרְבַּע צִיצִיּוֹת נוֹטְפוֹת עַל הַקָּרֶן בְּיֹשֶׁר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִסְבָרַת אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה צִיצִית שֶׁלְּאַחֲרָיו הֵם תַּחַת הַקָּרֶן, וּלְמַהֲרִי״ט, שֶׁלְּפָנָיו תַּחַת הַקָּרֶן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְדִבְרָיו נֶאֱמָנִים מְאֹד וְהַחוֹשׁ יָעִיד עַל זֶה, וּכְדִבְרֵי מָרִי זְקֵנִי הָרַב מִפְרַשׁ בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (פ״א אות ב) כו׳ הַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהָעוֹלָם אֵין נוֹהֲגִים בָּזֶה, וְנִרְאֶה שֶׁסּוֹמְכִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת שֶׁחָזַר בּוֹ מוֹהַר״ש וְאָמַר דְּהַכֹּל נִקְרָא נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן, וְלֹא אִימְעִיט אֶלָּא בְּאֶלְכְּסוֹן כו׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ אֹרֶךְ הַבֶּגֶד וְרֹחַב הַבֶּגֶד לְטַ״ז (ס״ק יז) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז). וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַ״ץ חֵלֶק ב׳ סִימָן ר״ח לְעִנְיַן הַרְחָקָה מִשִּׁפַּת הַבֶּגֶד בְּמֵלֹא קֶשֶׁר אַגְדֵּל שֵׁשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא בְּאֹרֶךְ אֲבָל הָרֹחַב אֵין צְרִיכִין, כָּתַב, וְהָאֹרֶךְ נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ, וְהָרֹחַב נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר קָצָר, עַיֵּן שָׁם. וְכֵיוָן שֶׁהַדֶּרֶךְ הוּא שֶׁמִּתְעַטְּפִין בְּצַד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ נִקְרָא מַה שֶּׁמִּתְעַטְּפִין בּוֹ אָרֹךְ, וּמִרַאשׁוֹ לְרַגְלָיו הוּא הָרֹחַב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ח׳ לְהַנִּיחַ עַל רֹאשׁוֹ רְחָבוֹ לְקוֹמָתוֹ, וְהוּא כְּדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּגֶן הַמֶּלֶךְ (סְעִיף ט״ו) [סִימָן ס״ו] שֶׁכָּתַב שֶׁאִם הָיְתָה מְשֻׁלְשֶׁלֶת וּתְלוּיָה, צָרִיךְ לְהַצְבִּיר אֶל הַצַּד הַשֵּׁנִי, שֶׁתִּהְיֶה נוֹטֶפֶת עַל הַקָּרֶן. וְיֵשׁ שְׁפִדְקְדְקֵן שֶׁאֵלֶּה לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת דְּהָוֵה לֵיהּ כְּתִקֵּן, וְאֵין לְחוּשׁ לָזֶה, שֶׁאֵין זֶה תִּקּוּן אֶלָּא כְּמִי שֶׁמְּשֻׁלְשָׁל בְּגָדָיו לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו, עַיֵּן שָׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

צִיצִית מִבֶּגֶד שֶׁהַכְּרִיכוֹת כְּמִסְפַּר הַשֵּׁם, וְאֵין לְהַקְפִּיד מֻשְׁהֵית הַשֵּׁם, שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא בְּצוּרַת אוֹתִיּוֹת אֲבָל דֶּרֶךְ גִּימַטְרִיָּא אֵין לַחוּשׁ. וְכָתַב בִּכְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ט) שֶׁהַמְדַקְדְּקִים נֶהֱגוּ לַעֲשׂוֹת ל״ט כְּרִיכוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲרִ״י זְכוּרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְהָעִתִּיק מִסֵּפֶר הַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) הַמַּעְתִּק מִכְתַּב יַד מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל (וּכְהָרַ״ן) כְּמוֹ שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים הַיּוֹם שֶׁבַע שְׁמוֹנָה אַחַת עֶשְׂרֵה שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, אֶלָּא שֶׁהִיא עוֹשָׂה חֲלִיּוֹת. אֲבָל מִנְהַג הָעוֹלָם שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כֵּן חֲלִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (פ״א אות ז) עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה שֶׁל יְכָמוֹת, וְכָתַב שֶׁנִּאֱמַר (ישעיה כו יט) 'טַל אוֹרוֹת' וְאוֹרוֹת בְּגִימַטְרִיָּא צִיצִית, וְשֶׁם שֶׁל הוּא טוֹב לְתִקְפַּת הַדֶּרֶךְ לְהָנִיחַ אֲגַדְּל עַל הַמְּזוּזָה וְלוֹמַר בְּלַחִישָׁה וּבְקַדֵּשָׁה וּבְכִסּוּי פָּנִים 'בְּשֵׁמְךָ טַל אטלה' שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, עַיֵּן שָׁם בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (בְּבָא קַמָּא) [פֶּרֶק קַמָּא] סִימָן ג׳: **טו** [כו] **הָיָה תְּלוּיִי.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם בְּאֹרַךְ אִיךְ יֵשׁ לִנְהֹג בְּתַלְיַת הַצִּיצִית שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹי נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן. וְעַיֵּן בְּגֶן הַמֶּלֶךְ, וְהַבֵּיא שָׁם (סק״ח) בְּשֵׁם מַהֲרִי״ק שׁ (בספר ערך לחם) שֶׁכָּתַב פְּרוּשׁ שֶׁיִּהְיֶה אֹרֶךְ הַצִּיצִית נִמְשָׁךְ עַל אֹרֶךְ הַטַּלִּית, דְּהַשְׁתָּא בְּהִתְעַטְּפוֹ כְּשֶׁחוֹלֵק הָרֹחַב בְּזִרְעוֹתָיו מֻשְׁלָךְ שְׁנֵי הַצִּיצִית לְפָנָיו וּשְׁנַיִם לְאַחֲרָיו נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן, וְרָאִיתִי אֲנִי לְמַר זְקֵנוֹ הָרַב מוֹהַר״א אַזּוּלַאי (וְהוּא בְּעַל מַחֲבַּר חֶסֶד לְאַבְרָהָם) כָּתַב, וְאֲנִי נוֹהֵג בְּשֶׁנֵּי צִיצִיּוֹת שֶׁלְּפָנַי מֵאֲשֶׁר מַעֲשֶׂה, כִּי בָּזֶה הָאֹפֶן יִהְיוּ כָּל הָאַרְבַּע צִיצִיּוֹת נוֹטְפוֹת עַל הַקָּרֶן בְּיֹשֶׁר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִסְבָרַת אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה צִיצִית שֶׁלְּאַחֲרָיו הֵם תַּחַת הַקָּרֶן, וּלְמַהֲרִי״ט, שֶׁלְּפָנָיו תַּחַת הַקָּרֶן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְדִבְרָיו נֶאֱמָנִים מְאֹד וְהַחוֹשׁ יָעִיד עַל זֶה, וּכְדִבְרֵי מָרִי זְקֵנִי הָרַב מִפְרַשׁ בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (פ״א אות ב) כו׳ הַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהָעוֹלָם אֵין נוֹהֲגִים בָּזֶה, וְנִרְאֶה שֶׁסּוֹמְכִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת שֶׁחָזַר בּוֹ מוֹהַר״ש וְאָמַר דְּהַכֹּל נִקְרָא נוֹטֵף עַל הַקָּרֶן, וְלֹא אִימְעִיט אֶלָּא בְּאֶלְכְּסוֹן כו׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ אֹרֶךְ הַבֶּגֶד וְרֹחַב הַבֶּגֶד לְטַ״ז (ס״ק יז) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז). וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַ״ץ חֵלֶק ב׳ סִימָן ר״ח לְעִנְיַן הַרְחָקָה מִשִּׁפַּת הַבֶּגֶד בְּמֵלֹא קֶשֶׁר אַגְדֵּל שֵׁשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא בְּאֹרֶךְ אֲבָל הָרֹחַב אֵין צְרִיכִין, כָּתַב, וְהָאֹרֶךְ נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ, וְהָרֹחַב נִקְרָא הַצַּד הַיּוֹתֵר קָצָר, עַיֵּן שָׁם. וְכֵיוָן שֶׁהַדֶּרֶךְ הוּא שֶׁמִּתְעַטְּפִין בְּצַד הַיּוֹתֵר אָרֹךְ נִקְרָא מַה שֶּׁמִּתְעַטְּפִין בּוֹ אָרֹךְ, וּמֵרֹאשׁוֹ לְרַגְלָיו הוּא הָרֹחַב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ח׳ לְהַנִּיחַ עַל רֹאשׁוֹ רְחָבוֹ לְקוֹמָתוֹ, וְהוּא כְּדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּגֶן הַמֶּלֶךְ (סְעִיף ט״ו) [סִימָן ס״ו] שֶׁכָּתַב שֶׁאִם הָיְתָה מְשֻׁלְשֶׁלֶת וּתְלוּיָה, צָרִיךְ לְהַצְבִּיר אֶל הַצַּד הַשֵּׁנִי, שֶׁתִּהְיֶה נוֹטֶפֶת עַל הַקָּרֶן. וְיֵשׁ שְׁפִדְקְדְקֵן שֶׁאֵלֶּה לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת דְּהָוֵה לֵיהּ כְּתִקֵּן, וְאֵין לְחוּשׁ לָזֶה, שֶׁאֵין זֶה תִּקּוּן אֶלָּא כְּמִי שֶׁמְּשֻׁלְשָׁל בְּגָדָיו לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו, עַיֵּן שָׁם.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הָאַחֲרוֹנִים, דְּשָׁבַע וּשְׁמוֹנָה הוּא שֵׁם שֶׁל י״ה, וְאַחַר כָּךְ אַחַת עֶשְׂרֵה, וּבְצֵרוּף הוּא שֵׁם שֶׁל הַוָיְ״ה, וְאַחַר כָּךְ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, גִּימַטְרִיָּא ׳אֶחָד׳, וְזֶהוּ ״ה׳ אֶחָד״. וּבְצִיצִית שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם (מָגֵן אַבְרָהָם ס״ק כב)]. וְעַיֵּן בִּלְבוּשׁ וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ) עוֹד בְּעִנְיַן הַכְּרִיכוֹת: **(עא) בְּסוֹף כָּל חוּט.** עַיֵּן לְעִיל בְּסָעִיף קָטָן י״ח מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם. טוֹב לַעֲשׂוֹת הַחוּטִין בֵּינוֹנִיִּים, לֹא עֲבִים וְלֹא דַּקִּים, מְשׁוּם ׳זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ׳ [אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כא)]: **טו** (עב) **לְאֹרֶךְ הַטַּלִּית.** עַיֵּן לְעִיל בְּסָעִיף קָטָן נ״ב מַה הוּא אֹרֶךְ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (עג) **דְּבָעִינַן וְכוּ׳.** הַיְנוּ בֵּין בִּשְׁעַת הַתְּלָיָה אוֹ אַחַר כָּךְ, אִם נִשְׁמְטוּ לְצַד מַטָּה, (מט) יַחְזִירֵם. וְכָל זֶה לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל (נ) בְּדִיעֲבַד אֵין קְפִידָא בָּזֶה, אַךְ עַל כָּל פָּנִים יִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַצִּיצִית תְּלוּיִים בָּאֶלְכְּסוֹן עַל קֶרֶן זָוִיּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִנְהַג הַקָּרָאִי״ם שֶׁעוֹשִׂין כֵּן, וְאִם תְּלוּיִים, מִצְוָה לְהַחְזִירָם לְמְקוֹמָן: (עד) **שׁוּם בֶּגֶד.** דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיוּ הַצִּיצִית מֻנָּח עַל הַכָּנָף, (נא) וְלֹא עַל דָּבָר שֶׁהוּא מֻנָּח עַל הַכָּנָף: (עה) **וְיֵשׁ מַתִּירִין.** כִּי אֵין עוֹשִׂין כֵּן (נב) אֶלָּא לְחַזֵּק הַבֶּגֶד שֶׁלֹּא יִקָּרַע, וּבְטַל הוּא לְגַבֵּי בֶּגֶד, וַאֲפִלּוּ שֶׁל עוֹר מֻתָּר. וְכֵן הַסְּכִימוּ הַפּוֹסְקִים:

א (א) **וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהֶם.** פְּרוּשׁ, בְּכָל אֶחָד (פ) מִן הַחוּט נִשְׁאַר לַעֲשׂוֹת עֲנִיבָה שֶׁקּוֹרִין שְׁלַיי״ף לְכָל הַחוּטִין הַפְּסוּקִים בְּיַחַד. וְאִם לֹא נִפְסְקוּ כֻּלָּן, (ג) כְּדֵי אִם נִשְׁאַר לַעֲשׂוֹת עֲנִיבָה עַל הַפְּסוּקִים בִּלְבַד וְלֹא עַל כָּל הַחוּטִין: (ב) **כָּשֵׁר.** וְאִם הִתִּיר אֶת הַצִּיצִית אָסוּר לִתְּנָם (ג) בְּטַלִּית אַחֵר, דְּהָוֵי כְּלַכְתְּחִלָּה, וַאֲפִלּוּ לֹא נִפְסַק רַק חוּט אֶחָד וְאֵין בְּאֹרְכּוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדְלִין:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

טו (מט) פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק כד): **(ג)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד): **(נא)** הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (סר תתקמב) בְּשֵׁם הַמְרַדְכִי, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה שאין): **(נב)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ורבינו הגדול):

א (פ) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומש״כ רבינו גב׳) בְּשֵׁם הַסְּמַ״ג (עשין כו): **(ג)** בֵּית יוֹסֵף (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): **(ג)** אֲחֵרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב שיש להחמיר כדעת המגן אברהם, ועל כן כתב שאם נפסקו כל הח׳ חוטים צריך להיות בחוט הנפסק ג׳ פעמים כדי עניבה על חוט אחד. [ראה בלבושי שרד שנסתפק אם צריך לענוב את שמונת ראשי החוטים או שדי לענוב ד׳ חוטים הארוכים, ובשו״ע הרב מבואר שצריך שיענוב ג׳ חוטים, ואין מחשבים את החוט עצמו שנפסק].

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ב שָׁם ל"ט (ע"א). ג טוּר. ד בֵּית יוֹסֵף (ד"ה והוי יודע) מִדִּבְרֵי (מַהֲרִי"א) [מַהֲרִ"י בֶּן חָבִיב].

* באֲפִלּוּ בְּחוּט אֶחָד (ג) [ג] (ג) * שֶׁנִּפְסַק כֻּלּוֹ, (ד) פָּסוּל. גהִלְכָּךְ כֵּיוָן שֶׁכָּל אֶחָד כָּפוּל לִשְׁנַיִם, אִם נִפְסְקוּ (ד) (ה) שְׁנֵי רָאשִׁים פָּסוּל, (ו) * שֶׁמָּא נִפְסַק חוּט אֶחָד. דוּלְפִי מַה שֶּׁאָנוּ נוֹהֲגִים לְדַקְדֵּק בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית לָתֵת סִימָן בְּאַרְבָּעָה רָאשִׁים בְּעִנְיָן שֶׁלְּעוֹלָם הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים הֵם מִצַּד אֶחָד שֶׁל הַקֶּשֶׁר וְהָאַרְבָּעָה רָאשִׁים מִצַּד הָאַחֵר, אִם נִפְסְקוּ (ז) שְׁנֵי רָאשִׁים מִצַּד אֶחָד, כָּשֵׁר, דְּוַדַּאי שְׁנֵי חוּטִים הֵם, וַהֲרֵי נִשְׁתַּיֵּר מִכָּל אֶחָד

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

א [ג] שֶׁנִּפְסַק. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף קָטָן ד׳ (כבאר היטב) דְּלֹא מְהָנֵּי לְהַכְשִׁיר מִשּׁוּם סְפֵק סְפֵקָא. וּבֵית יַעֲקֹב סִימָן ק"ו כָּתַב דְּהָא דִּשְׁנֵי הַצְּדָדִים מִצְטָרְפִין לִכְדֵי עֲנִיבָה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק וְלוֹמַר דַּוְקָא בַּחֲצִי מִצַּד זֶה וַחֲצִי מִצַּד זֶה, אֲבָל אִם מִצַּד אֶחָד מְעַט וּמִצַּד אֶחָד יוֹתֵר, אַף עַל פִּי שֶׁבְּצֵרוּף שְׁנֵיהֶם יֵשׁ כְּדֵי עֲנִיבָה אֵין מִצְטָרֵף, וְיֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר דְּגַם בְּכְהַאי גַּוְנָא חָזֵי לְאִצְטְרוּפֵי, עַיֵּן שָׁם. וּבְלֶקֶט הַקֶּמַח כָּתַב בִּשְׁמוֹ בִּפְשִׁיטוּת דִּבְכְהַאי גַּוְנָא אֵין מִצְטָרֵף, וְלֵיתָא, שֶׁהֲרֵי כָּתַב אַחַר כָּךְ: אָכֵן בַּגְּמָרָא דְּחֻלִּין (מו.) גַּבֵּי כָּבֵד כוּ׳ מַשְׁמַע דְּלֹא בָּעִינַן חֲצִי מִכָּאן כוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דְּצֵרוּף כְּדֵי עֲנִיבָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים תַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּא, דִּלְרַ"י (עי׳ תוס׳ מנחות לח: ד"ה כדי) דְּשִׁעוּר כְּדֵי עֲנִיבָה מִן הַגְּדִיל, אֵין מִצְטָרְפִין כֵּיוָן שֶׁהַחוּט מְקֻשָּׁר עַל יְדֵי הַקְּשִׁירוֹת שֶׁבַּצִּיצִית, כְּמוֹ תְּפָרָהּ דִּלְקַמָּן. וְלִסְבָרַת רַשִׁ"י (הו"ד בתוס׳ שם) וְהָרֹא"שׁ (סי׳ ז) דְּשִׁעוּר כְּדֵי עֲנִיבָה הוּא מִן הָעָנָף וְאֵין בּוֹ קְשָׁרִים, אִם כֵּן עוֹמֵד לְהִתְפַּשֵּׁט וְיִהְיֶה כְּדֵי עֲנִיבָה וּמִצְטָרְפִין, עַיֵּן שָׁם. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא נְהִירָא, דְּשָׁם כְּשֶׁיִּתְפַּשֵּׁט יִהְיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דְּחוּט זֶה בְּצַד זֶה וְזֶה בְּצַד זֶה וְהַקְּשָׁרִים מַפְסִיקִין, שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְהִתְאַחֵד. אַךְ גַּם מַה שֶּׁכָּתַב לְדַעַת ר"י לְדַמּוֹת לִתְפָרָהּ אֵינוֹ מְחֻוָּר, וְהָעִקָּר כְּדַעַת הָאַחֲרוֹנִים לִפְסֹל בָּזֶה. וְכֵיוָן שֶׁאֵין נָפְקָא מִינַּהּ לְדִינָא, קִצַּרְתִּי. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּבְאֵר הֵיטֵב בְּשֵׁם הַטַּ"ז דְּאִם הָיָה (קשור) [קָצָר] וְכוּ׳ כָּשֵׁר אִם חָזַר וּקְשָׁרוֹ, בִּמְחִילַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ לֹא כִּוֵּן יָפֶה בְּדַעַת הַטַּ"ז, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בָּזֶה מִכָּל מָקוֹם בְּמַסְקָנַת דְּבָרָיו אֵינוֹ מַכְשִׁיר בְּמָקוֹם שֶׁבָּא לִידֵי פְּסוּל, רַק אִם נִשְׁאַר כְּדֵי עֲנִיבָה שֶׁעֲדַיִן כָּשֵׁר הוּא מְהָנֵּי הַקְּשִׁירָה, וְנָפְקָא מִינַּהּ אִם נִפְסַק גַּם מִצַּד הַשֵּׁנִי אַחַר כָּךְ, וְכֵן

בְּאֵר הֵיטֵב

(ג) **שֶׁנִּפְסַק כֻּלּוֹ.** כְּלוֹמַר שֶׁבִּשְׁנֵי רָאשִׁים לֹא נִשְׁתַּיֵּר כְּדֵי עֲנִיבָה אֲפִלּוּ עַל יְדֵי צֵרוּף, אָז וַדַּאי פָּסוּל. וְאִם נִשְׁאַר בִּשְׁנֵיהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה עַל יְדֵי צֵרוּף יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם פָּסוּל. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג). וְכָתַב ט"ז (סק"ג), עַל כֵּן רָאוּי לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם שֶׁיְּעַיֵּן בִּשְׁעַת בְּדִיקָה גַּם בִּתְחִלַּת מוֹצָאָם שֶׁל הַצִּיצִית מִן הַנֶּקֶב וּלְמַטָּה, שֶׁאִם יֵשׁ שָׁם קֶרַע וַדַּאי הֲרֵי נִפְסַק כֻּלּוֹ. שְׁאֵלָה, חוּט הַצִּיצִית שֶׁנִּפְסַק וְחָזַר וּקְשָׁרוֹ, מַהוּ, אִם מוֹעִיל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה חוּט שָׁלֵם עַל יְדֵי קְשִׁירָה. פָּסַק הַטַּ"ז (שם) דְּאִם הָיָה כֵּן בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית שֶׁהָיָה קָצָר בְּאֹפֶן שֶׁנִּפְסַל, לֹא מְהָנֵּי מַה שֶּׁחָזַר אַחַר כָּךְ וּקְשָׁרוֹ דַּהֲוֵי תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הֶעָשׂוּי, אֲבָל אִם הָיָה כָּשֵׁר בִּשְׁעַת הָעֲשִׂיָּה וְאַחַר כָּךְ נִפְסַק וְנִפְסַל, כָּשֵׁר אִם חָזַר וּקְשָׁרוֹ. וְהוּא הַדִּין אִם קֹדֶם שֶׁעָשָׂה הַצִּיצִית נִפְסַק חוּט אֶחָד וּקְשָׁרוֹ וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה מִמֶּנּוּ צִיצִית דְּכָשֵׁר עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן ט"ו סָעִיף קָטָן א׳: (ד) **שְׁנֵי רָאשִׁים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר כְּדֵי עֲנִיבָה. וְאִם נִשְׁאַר בִּשְׁנֵיהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה עַל יְדֵי צֵרוּף, כָּתַבְתִּי בְּסָעִיף קָטָן ג׳ דְּיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק. אַף עַל גַּב דְּיֵשׁ סְפֵק סְפֵקָא, סָפֵק אִם הֵם שְׁנֵי חוּטִין אוֹ אֶחָד, וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר אֶחָד שֶׁמָּא מִצְטָרְפִין,

בֵּאוּר הֲלָכָה

עַל הַמָּרְדְּכַי (שם ד"ה מסופק) שֶׁמֵּבִיא רְאָיָה לְפֵרוּשׁוֹ שֶׁל הַבֵּית יוֹסֵף, עַל כֵּן פָּשׁוּט שֶׁאֵין לְהַחְמִיר יוֹתֵר מִפְּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. אַחַר כָּךְ רָאִיתִי בְּסִדּוּר דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני חוטי הציצית ס"ט) שֶׁמַּעְתִּיק גַּם כֵּן לַהֲלָכָה דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל יא ס"כ) הִפְרִיז עַל הַמִּדָּה שֶׁכָּתַב דִּכְדֵי עֲנִיבָה הוּא לְעֵרֶךְ אַרְבָּעָה גּוּדָלִין, עַיֵּן שָׁם טַעְמוֹ, וּבֶאֱמֶת לְפִי מַה דְּסוֹבֵר רַשִׁ"י בִּמְנָחוֹת מ"א עַמּוּד ב׳ (ד"ה משולשת) דְּשִׁעוּר עַנְפֵי הַצִּיצִית הוּא אַרְבָּעָה גּוּדָלִין, וְאָמַר שָׁם אֵין צִיצִית אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, וְאַגַּרְדּוּמִין קָאֵי כִּדְפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם (מב. ד"ה ויש לה), וְאָמַר שָׁם גַּם כֵּן בְּדַף ל"ט עַמּוּד א׳ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים (דְּבָעִינַן שִׁעוּר לְהַצִּיצִית, וְקָאֵי עַל הֶעָנָף לְרַשִׁ"י) בִּתְחִלָּתוֹ, אֲבָל בְּסוֹפוֹ שְׁיָרֵי גַּרְדּוּמָיו כָּל שֶׁהוּא, רַק דִּבָעִינַן שֶׁיְּהוּ בָּהֶן כְּדֵי לְעָנְבָן, אִם כֵּן עַל כָּרְחָךְ דְּלֹא הָוֵי עַל כָּל פָּנִים יוֹתֵר מִשְּׁנֵי גוּדָלִין, דְּזֶהוּ לֹא יִקָּרֵא בְּשֵׁם שִׁירַיִם אוֹ כָּל שֶׁהוּא, כֵּיוָן דְּהוּא רֹב הַשִּׁעוּר. וְאִם כֵּן הֲרֵי עַל כָּרְחָךְ **דַּאֲפִלּוּ לְדַעַת רַשִׁ"י שֶׁמַּחְמִיר דְּבָעִינַן כְּדֵי עֲנִיבָה בְּעָנָף** כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ג׳ לְדִידֵיהּ עַל כָּרְחָךְ **כְּדֵי עֲנִיבָה הוּא עַל כָּל פָּנִים לֹא יוֹתֵר מִשְּׁנֵי גוּדָלִין,** וּבִפְרָט לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"א ה"ו) וְהַלָּשׁוֹן רִאשׁוֹן שֶׁבְּרַשִׁ"י בְּכוֹרוֹת ל"ט עַמּוּד ב׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אַחַת דְּסוֹבֵר דְּשִׁעוּר הַצִּיצִית הַגְּדִיל וְהֶעָנָף הוּא בְּסַךְ הַכֹּל אַרְבָּעָה גּוּדָלִין, וּסְתָם הַמְחַבֵּר כְּוָתַיְהוּ לְעֵיל בְּסִימָן י"א סָעִיף ד׳, בְּוַדַּאי כְּדֵי עֲנִיבָה הוּא פָּחוֹת מִשְּׁנֵי גוּדָלִין. **עַל כֵּן נִרְאֶה דְּעַל כָּל פָּנִים דַּי בִּשְׁנֵי גוּדָלִין לְרַשִׁ"י, וְלֹא מָצִינוּ לִשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים שֶׁיִּפְלְגוּ עָלָיו בְּעִנְיַן כְּדֵי עֲנִיבָה. וּבִפְרָט לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף** (ד"ה ומ"ש רבינו גבי) וְהֵבִיאוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) דִּלַהֲלָכָה נְקַטִינַן כְּרִי"ף (וְרֹא"שׁ) [וְרַמְבַּ"ם] **דְּדֵי בִּכְדֵי לַעֲנֹב עַל חוּט אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְזֶהוּ קָטָן מִשִּׁעוּר הַמְבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּבִדְלֹא אֶפְשָׁר סָמְכִינַן עֲלַיְיהוּ, אִם כֵּן לִכְאוֹרָה בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר יוֹתֵר מִשְּׁנֵי גוּדָלִין בְּכָל גַּוְנֵי. וְעַיֵּן:**

* **אֲפִלּוּ בְּחוּט אֶחָד וְכוּ׳. הוּא הַדִּין אִם נִפְסַק הַצִּיצִית בִּמְקוֹם הַגְּדִיל בֵּין הַקְּשָׁרִים, אִם חוּט אֶחָד כָּשֵׁר, וְאִם שְׁנֵי חוּטִין פָּסוּל:**

* **שֶׁנִּפְסַק כֻּלּוֹ.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן צֵרוּף, וְנִרְאֶה דְּאִם יֵשׁ בִּכְדֵי לַעֲנֹב וְכוּ׳, כִּי בְּלָאו הָכִי מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בִּלְחוּד כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (ד"ה אם נפסקו) בְּשֵׁם הַבֵּית יוֹסֵף וְאֵלִיָּה רַבָּה, וּבִפְרָט אִם עַל יְדֵי צֵרוּף יֵשׁ שִׁעוּר גָּדוֹל:

* **שֶׁמָּא נִפְסַק חוּט אֶחָד. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף קָטָן ז׳ בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ וְכֵן לְאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּהֶכְשֵׁר, דְּהַיְנוּ אִם נִפְסַק רֹאשׁ אֶחָד וְכוּ׳. לִכְאוֹרָה נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ אִם נִפְסַק זֶה הָרֹאשׁ לְאַחַר גְּמַר חֻלְיָא רִאשׁוֹנָה דְּהַיְנוּ הַכְּרִיכָה וְהַקְּשִׁירָה שֶׁעַל גַּבָּיו מְהָנֵּי קְשִׁירַת הַחוּט,** כֵּיוָן דְּקַיְימָא לָן דַּאֲפִלּוּ כָּרַךְ חֻלְיָא אַחַת כָּשֵׁר, מִמֵּילָא מִקְרֵי כְּבָר נַעֲשָׂה בְּהֶכְשֵׁר, וְהוּא בִּכְלַל גַּרְדּוּמִין. **אָמְנָם לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל** בְּסִימָן י"א סָעִיף ד׳ בְּבֵאוּר הֲלָכָה סוֹף דִּבּוּר הַמַּתְחִיל יוֹתֵר אָרֹךְ, עַיֵּן שָׁם, דְּכָל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמִצְוַת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית וְדַעְתּוֹ לִגְמָרָהּ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא נוּכַל לְהִקָּרֵא עָלֶיהָ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָהּ בְּשֵׁם גַּרְדּוּמִין, אִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּהָכִי נַמִּי כְּהַאי גַּוְנָא. **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ג) **שֶׁנִּפְסַק כֻּלּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁבִּשְׁנֵי רָאשָׁיו (ד) לֹא נִשְׁתַּיֵּר כְּדֵי עֲנִיבָה, פָּסוּל, אַף שֶׁשְּׁאָר הַחוּטִין הָיוּ שְׁלֵמִים. וְאִם נִשְׁתַּיֵּר בִּשְׁנֵיהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה עַל יְדֵי צֵרוּף, [א] יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם מְהָנֵּי, וּמַשְׁמַע מֵאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) וְכֵן מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני חוטי הציצית ס"ט) דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּדָבָר. וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ סָפֵק אִם הַשְּׁנֵי רָאשִׁין הֵם מִשְּׁנֵי חוּטִין אוֹ מֵאֶחָד, וְאִם כֵּן יֵשׁ כָּאן סְפֵק סְפֵקָא, שֶׁמָּא הֵם מִשְּׁנֵי חוּטִין וְשֶׁמָּא מִצְטָרְפִין, אֲפִלּוּ הָכִי יֵשׁ לְהַחְמִיר, (ה) מִשּׁוּם דְּצִיצִית מְצוּיִין הֵן. וְהָאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"א) מֵקֵל בְּכְגוֹן זֶה, וְנִרְאֶה דְּאִם יֵשׁ בְּאֶחָד מֵהָרָאשִׁין כְּדֵי לַעֲנֹב חוּט אֶחָד, (ו) בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ עָלָיו: (ד) **פָּסוּל.** עַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ג׳. וּלְכֻלֵּי עָלְמָא אִם נִפְסַק חוּט אֶחָד מֵעִקָּרוֹ דְּהַיְנוּ בִּמְקוֹם חִבּוּרוֹ בַּכָּנָף, דְּפָסוּל. וְכָתַב הַטַּ"ז (סק"ג), עַל כֵּן רָאוּי לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם שֶׁיְּעַיֵּן בִּשְׁעַת בְּדִיקָה גַּם בִּתְחִלַּת מוֹצָאָם שֶׁל הַצִּיצִית דְּהַיְנוּ בִּמְקוֹם חִבּוּרוֹ בַּכָּנָף, אִם יֵשׁ שָׁם קֶרַע: (ה) **שְׁנֵי רָאשִׁים.** וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר (ז) בְּשׁוּם אֶחָד מֵהֶן כְּדֵי עֲנִיבָה. אֲבָל אִם בְּאֶחָד מֵהֶן יֵשׁ כְּדֵי עֲנִיבָה, כָּשֵׁר: (ו) **שֶׁמָּא נִפְסַק וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף אִם שְׁנֵי הַנִּפְסָקִים מִצַּד אֶחָד, מִכָּל מָקוֹם פֶּן שְׁנֵיהֶם הֵם מִחוּט אֶחָד, כֵּיוָן שֶׁלֹּא דִּקְדֵּק בְּעֵת עֲשִׂיָּה: (ז) **שְׁנֵי רָאשִׁים וְכוּ׳.** הוּא הַדִּין אֲפִלּוּ (ח) כָּל הָרָאשִׁים נִפְסְקוּ מִצַּד אֶחָד, וּמֵהָאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁמִּצַּד הַשֵּׁנִי לֹא נִשְׁתַּיֵּר בְּכָל אֶחָד רַק כְּדֵי עֲנִיבָה, גַּם כֵּן כָּשֵׁר, דְּלֹא נִפְסָל לְדֵעָה זוֹ רַק אִם חָסֵר חוּט אֶחָד בִּשְׁנֵי רָאשָׁיו, וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר (ט) שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בָּרֹאשׁ הַשֵּׁנִי יוֹתֵר מִכְּדֵי עֲנִיבָה, לָאו דַּוְקָא הוּא. שְׁאֵלָה. חוּטֵי הַצִּיצִית שֶׁנִּפְסְקוּ וְחָזַר וּקְשָׁרָן, אִם מוֹעִיל מַה שֶּׁנַּעֲשׂוּ שְׁלֵמִים עַל יְדֵי קְשִׁירָה. וּמַסְּקֵי (י) הָאַחֲרוֹנִים דְּדִינָא הָכִי, אִם מִתְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁעָשָׂה הַצִּיצִית מֵהַחוּטִין נִפְסְקוּ הַחוּטִין וּקְשָׁרָן בְּקֶשֶׁר קַיָּמָא וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה מֵהֶן צִיצִית, כָּשֵׁר, דִּקְשִׁירָה הָוֵי חִבּוּר גָּמוּר. וְכֵן לְאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה בְּהֶכְשֵׁר, דְּהַיְנוּ אִם נִפְסַק רֹאשׁ אֶחָד לְאַחַר הַטָּלַת הַצִּיצִית בְּהַבֶּגֶד, אַף אִם לֹא נִשְׁתַּיֵּר בּוֹ כְּדֵי עֲנִיבָה מְהָנֵּי לְקָשְׁרוֹ עַתָּה, וְאַף אִם יִפָּסֵק אַחַר כָּךְ רֹאשׁ הַשֵּׁנִי מֵאוֹתוֹ הַחוּט, יִהְיֶה כָּשֵׁר, כֵּיוָן שֶׁבְּעֵת הַקְּשִׁירָה הָיָה הַצִּיצִית כָּשֵׁר. אֲבָל אִם נִתְקַצְּרוּ הַחוּטִין בְּאֹפֶן שֶׁנִּפְסְלוּ הַצִּיצִית עַל יְדֵי זֶה, כְּגוֹן שֶׁנִּפְסְקוּ שְׁנֵי רָאשִׁין וְלֹא נִשְׁתַּיְּרוּ כְּדֵי עֲנִיבָה, אוֹ שֶׁנִּפְסַק הַחוּט בִּמְקוֹם הַנֶּקֶב, לֹא מְהָנֵּי מַה שֶּׁחָזַר אַחַר כָּךְ וְקָשַׁר, דְּזֶהוּ בִּכְלַל תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הֶעָשׂוּי בִּפְסוּל. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיָה הַחוּט קָצָר מִשִּׁעוּרוֹ בִּתְחִלָּתוֹ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּה, בְּוַדַּאי לֹא מְהָנֵּי מַה שֶּׁחָזַר אַחַר כָּךְ וּקְשָׁרוֹ לְאַחַר הַכְּרִיכָה וְהַקְּשִׁירָה שֶׁל חֻלְיָא רִאשׁוֹנָה, דְּזֶהוּ מַמָּשׁ תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הֶעָשׂוּי, וְכִדְלְעֵיל בְּסִימָן י"א סָעִיף י"ג לְעִנְיַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (ה) פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ג): (ו) בֵּאַרְתִּי בְּבֵאוּר הַהֲלָכָה (ד"ה שנפסק): (ז) פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ד): (ח) בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק"א) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"א): (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וּפְרִי מְגָדִים (שם): (י) ט"ז (סק"ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) וּפְרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ג) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני חוטי הציצית ס"ח) וְשֶׁלֹּא כְּהַעְתָּקַת הַבְּאֵר הֵיטֵב (סק"ג) וּכְבָר הִשִּׂיגוֹ הַשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשׁוּ"ע הָרַב (ס"ב) כָּתַב שֶׁיֵּשׁ לִפְסוֹל בָּזֶה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הָרֹאשׁ הַשֵּׁנִי ה"שֶׁהוּא יוֹתֵר מִכְּדֵי עֲנִיבָה. (ח) * וּלְרַבְּנוּ תָּם לֹא מַכְשִׁירִים אֶלָּא בְּנִשְׁתַּיְּרוּ שְׁנֵי חוּטִין שְׁלֵמִים, דְּהַיְינוּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהָרָאשִׁים אֹרֶךְ שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִים, אָז מַכְשִׁירִים כְּשֶׁנִּפְסְקוּ הַשֵּׁנִי חוּטִין אֲחֵרִים אִם נִשְׁתַּיֵּר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה, אֲבָל אִם נִפְסְקוּ שְׁלֹשָׁה חוּטִין, אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה פְּסוּלִים. וּמִפְּנֵי כָךְ כְּשֶׁנֶּחְתְּכוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים, (ה) [ה] (ט) אִם לֹא דִּקְדֵּק בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית שֶׁיִּהְיוּ נִכָּרִים הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁמִּצַּד אֶחָד שֶׁל הַקֶּשֶׁר, חֲיִשִׁינַן שֶׁמָּא כָּל רֹאשׁ הוּא מִחוּט אַחַר וְנִמְצָא שֶׁאֵין כָּאן אֶלָּא חוּט אֶחָד שָׁלֵם, הִלְכָךְ מַסְפִּיקָא פְּסוּל. אֲבָל אִם לֹא נֶחְתְּכוּ אֶלָּא שְׁנֵי רָאשִׁים (י) מַכְשִׁירִינַן בִּכְדֵי עֲנִיבָה. (יא) * וַהֲלָכָה כִּסְבָרָא רִאשׁוֹנָה. מִיהוּ הֵיכָא דְּאָפְשָׁר טוֹב לְחֹשׁ לִסְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם.

הַגָּהוֹת: * א]וְנוֹהֲגִין כְּרַבֵּנוּ תָּם ((אגודה) [אגור] סימן ט"ו). הַגָּהּ: וְכָל שֶׁכֵּן אִם דִּקְדֵּק שֶׁיִּהְיוּ נִכָּרִין הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁבְּצַד אֶחָד וְנִפְסְקוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים בְּצַד אֶחָד דְּפָסוּל, דְּאָז וַדַּאי נִפְסְקוּ שְׁלֹשָׁה חוּטִין. וְאִם נִפְסְקוּ בִּשְׁנֵי צְדָדִים נַמִּי פָּסוּל, שֶׁמָּא שְׁלֹשָׁה חוּטִין הֵם (בית יוסף (ד"ס והו"ל) בשם בן חביב): **ב**]הֵיכָא דְּצָרִיךְ כְּדֵי עֲנִיבָה וּמִתּוֹךְ שֶׁהַחוּטִים עֲבִים אֵינוֹ יָכוֹל לְעָנְבָם, וְאִלּוּ הָיוּ דַּקִּים הָיָה בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה, (יב) כָּשֵׁר. הַגָּהּ: וּמְשַׁעֲרִין בְּחוּטִין בֵּינוֹנִים (דברי עצמו): **ג**]כְּדֵי עֲנִיבָה, לְרַשִׁ"י מִן הָעָנָף, וּלְר"י אֲפִלּוּ נֶחְתַּךְ כָּל הָעָנָף וְלֹא נִשְׁאַר כְּדֵי עֲנִיבָה אֶלָּא מִן הַגְּדִיל, כָּשֵׁר. וּמִנְּהַג הָעוֹלָם כְּרַשִׁ"י, וְהֵיכָא דְּלֹא אָפְשָׁר (ו) [ו] (יג) * ב]יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י:

ה מִנְחוֹת ל"ח (ע"ב) שָׁם בְּרַשִׁ"י וְתוֹסְפוֹת (ד"ה אלא). ו מִנְחוֹת שָׁם. ז שָׁם דף (ל"ט) [ל"ח] (ע"ב בתוס' ד"ה כרי).

בֵּאוּר הַיטֵב

אֲפִלּוּ הָכִי לֹא מְהַנֵּי. בְּנֵי חַיָּא (הגב"י סק"א) וּלְבוּשׁ וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ג). וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן (ס"ו) [ק"ן]: (ה) **אִם לֹא דִּקְדֵּק.** קָשֶׁה דְּהָא כָּל שֶׁכֵּן הוּא אִם דִּקְדֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַגָּ"ה אַחַר כָּךְ. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּנָקַט לֹא דִּקְדֵּק מִשּׁוּם סֵיפָא דִּמְסַיֵּם אֲבָל אִם לֹא נֶחְתְּכוּ אֶלָּא שְׁנֵי רָאשִׁים מִכְּדֵי עֲנִיבָה, דְּזָהוּ דַּוְקָא בְּלֹא דִּקְדֵּק, אֲבָל אִם דִּקְדֵּק אִם נֶחְתְּכוּ שְׁנֵי רָאשִׁים מִצַּד אֶחָד כָּשֵׁר אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר בִּכְדֵי עֲנִיבָה, דְּהָא נִשְׁתַּיֵּר רֹאשׁ הַשֵּׁנִי, אֲבָל אִם נִפְסְקוּ שְׁנַיִם מִשְּׁנֵי צְדָדִים (וְ[א] נִשְׁתַּיֵּר בִּכְדֵי עֲנִיבָה פְּסוּלִים, דְּשָׁמָּא חוּט אֶחָד הֵן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): **ג** (ו) **יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י.** לְעֵיל סוֹף ס"א כָּתַב הֵיכָא דְּאָפְשָׁר טוֹב לְחֹשׁ לִסְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם, פָּרוּשׁ, הֵיכָא דְּאָפְשָׁר לְמִצֹּא בְּקַל צִיצִית אֲחֵרִים, אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחֲרָיו. וְהָכָא כָּתַב, וְהֵיכָא דְּלֹא אָפְשָׁר, הַיְינוּ בִּמָּקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִין צִיצִית כְּלָל, יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, גַּם אָסוּר לְצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וּבִתְשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל ב' סִימָן א' כָּתַב דְּיֵשׁ לְהַכְשִׁיר בְּשָׁעַת הַדְּחָק גַּם בִּנְפִסַק קְצָת מֵהַגְּדִיל מַמָּשׁ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּהַלָּכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן (קי"ב) (קי"ח) שֶׁכָּתַב דְּמִי שֶׁנִּפְסְקוּ לוֹ חוּטֵי הַגְּדִיל וְאֵין לוֹ חוּטִין אֲחֵרִים, שַׁיְּתִיר שָׁלֹשׁ חֲלִיּוֹת עִם שָׁלֹשׁ קְשָׁרִים

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כָּתַב בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"ג). וְעַיֵּן בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ב) שֶׁהֲבִיא דִּבְרֵי הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) וְכָתַב דְּלֹא כְּבֹאר הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם: **[ה] אם לא דקדק.** עַיֵּן בְּאֹר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּגִנַּת וְרָדִים כְּלָל ב' סִימָן א': שְׁנֵי חוּטִין מֵהַצְּדָדִים שֶׁנִּפְסְקוּ וְלֹא נִשְׁאַר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה וְאֵין יְרוּעַ בְּבִרּוּר שֶׁהֵם מֵהָאַרְבָּעָה שֶׁמִּצַּד הָאֶחָד, יֵשׁ לְפַסֵּל, אִם לֹא שֶׁיְּרוּעַ שֶׁנִּזְהֲרוּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן מִתְּחִלָּתָן שֶׁיִּהְיוּ כָּל הָאַרְבָּעָה מִכָּל צַד נִכָּרִים לְצַצְמָן, אֲבָל בִּסְתָם יֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּכַרְכֵי יוֹסֵף (סק"א) בְּשֵׁם שו"ת פְּרִי צַדִּיק (בחידושים על או"ח) שֶׁאִם נִפְסְקוּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁמִּצַּד אֶחָד כָּשֵׁר, לְפִי שֶׁנִּשְׁתַּיְּרוּ כָּל הָרָאשִׁים שְׁנַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יוֹתֵר מִכְּדֵי עֲנִיבָה, וַאֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיְּרוּ מֵהַשְּׁנַיִם רַק כְּדֵי עֲנִיבַת שְׁמוֹנָה חוּטִין בְּיַחַד, כָּשֵׁר: **ג** [ו] יֵשׁ לִסְמֹךְ. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם גִּנַּת וְרָדִים. וְשָׁם אִיתָא שֶׁאִם נִפְסַק גַּם מִן הַגְּדִיל, וְהַגְּדִיל אֹרֶךְ שֶׁאִם יִפָּרֵד הַמְקֻצָּת יִשָּׁאֵר שִׁעוּר גְּדִיל וְגַם חוּטֵי כְּדֵי עֲנִיבָה, כָּשֵׁר בְּשָׁעַת הַדְּחָק, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בִּתְשׁוּבָה שֶׁאֹחֵז זֶה בְּשֵׁם רַב יַעֲקֹב פראגי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁדַּעְתּוֹ לְפַסֵּל בְּזֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חָתַךְ רָאשֵׁי הַחוּטִין: (ח) **וּלְרַבֵּנוּ תָּם וְכוּ'.** טַעֲמוֹ, דִּשְׁנֵי חוּטִין שֶׁהֵן אַרְבָּעָה אָנוּ נוֹתְנִין בְּמָקוֹם תְּכֵלֶת, וּשְׁנֵי חוּטִין שֶׁהֵן אַרְבָּעָה אָנוּ נוֹתְנִין בְּמָקוֹם לָבָן, צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים שֶׁיִּהְיֶה מִן אֶחָד שָׁלֵם: (ט) **אִם לֹא דִּקְדֵּק.** קָשֶׁה, דְּהָא כָּל שֶׁכֵּן הוּא אִם דִּקְדֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַגָּ"ה אַחַר כָּךְ. וְיֵשׁ לוֹמַר (י"ט) דְּנָקַט לֹא דִּקְדֵּק מִשּׁוּם סֵיפָא דִּמְסַיֵּם אֲבָל אִם לֹא נֶחְתְּכוּ אֶלָּא שְׁנֵי רָאשִׁים דְּמַכְשְׁרִינַן בִּכְדֵי עֲנִיבָה דַּוְקָא בְּלֹא דִּקְדֵּק, אֲבָל אִם דִּקְדֵּק, אִם נֶחְתְּכוּ שְׁנֵי רָאשִׁים מִצַּד אֶחָד כָּשֵׁר אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר כְּדֵי עֲנִיבָה, דְּהָא נִשְׁתַּיֵּר מִכָּל אֶחָד רֹאשׁ הַשֵּׁנִי, אֲבָל אִם נִפְסְקוּ שְׁנַיִם מִשְּׁנֵי צְדָדִין וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר בִּכְדֵי עֲנִיבָה, פְּסוּלִין, דְּשָׁמָּא חוּט אֶחָד הֵן: (י) **מַכְשִׁירִינַן בִּכְדֵי עֲנִיבָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַשִּׁיּוּר כְּדֵי עֲנִיבָה רַק בְּאֶחָד מֵהֶן, וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף קָטָן ה': (יא) **וַהֲלָכָה וְכוּ'.** פָּשׁוּט דְּמַתָּר לְכַתְּחִלָּה, וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּבֵאוּר הַלָּכָה: **ב** (יב) **כָּשֵׁר.** דְּהָא אֲרֻכִּין הֵן בִּכְדֵי עֲנִיבָה, רַק מִפְּנֵי עִבְיָן אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲנֹב: **ג** (יג) **יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י.** וּמַתָּר לְלָבֵשׁ בְּהַגֶּבֶד. וּלְעֵיל בְּסָעִיף א' דְּכָתַב הֵיכִי דְּאָפְשָׁר טוֹב לְחֹשׁ לִסְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם, פָּרוּשׁ, הֵיכָא דְּאָפְשָׁר (יג) לְמִצֹּא בְּקַל צִיצִית אֲחֵרִים, אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחֲרֵיהֶם אִם אֵין מְזֻמָּנִים לְפָנָיו אוֹ (יג) שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה מִתְּפִלָּה בְּצִבּוּר, וְהָכָא כָּתַב וְהֵיכָא דְּלֹא אָפְשָׁר הַיְינוּ בִּמָּקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִין צִיצִית כְּלָל, יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, וְגַם אָסוּר לָצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וּבְכָזֶה יֵשׁ לְהַכְשִׁיר בְּשָׁעַת הַדְּחָק גַּם בִּנְפִסַק קְצָת מֵהַגְּדִיל מַמָּשׁ [תְּשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים סִי' א], עַיֵּן שָׁם]. וְדַע דְּכָל זֶה אֵינוֹ עִנְיָן לִנְפִסַק הַחוּט בִּמְקוֹם הַנָּקָב, דְּשָׁם (יד) אֲפִלּוּ לְר"י פָּסוּל מִן הַתּוֹרָה. וּפְשׁוּט (טו) דְּכִשְׁנִפְסְקָלִים הַצִּיצִית צָרִיךְ לְפָשְׁטוֹ, וְלֹא מְהַנֵּי לַעֲמֹד עַל עָמְדוֹ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאֵין דִּין אַרְבַּע אַמּוֹת אֶלָּא לְהוֹלֵךְ בְּלִי צִיצִית. גַּם לֹא יִתְקַן הַצִּיצִית בְּעוֹד הַטַּלִּית עָלָיו, אֶלָּא פּוֹשְׁטוֹ וּמִתְקָנוֹ:

בֵּאוּר הַלָּכָה

* **וּלְרַבֵּנוּ תָּם לֹא מַכְשִׁירִים וְכוּ' שֶׁכָּל אֶחָד מֵהָרָאשִׁים אֹרֶךְ שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִים.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן י"א סָעִיף ד' דְּסָתַם הַמְחַבֵּר שָׁם כְּדַעָה הָרִאשׁוֹנָה, אַף מִשּׁוּם דְּקָאַיְירֵי הָכָא לְרַבֵּנוּ תָּם, וְאֵיהוּ הָא סָבַר לְעֵיל שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף שָׁם (ד"ה ויהיה) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (מא: ד"ה ב"ש), וְגַם דִּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי גַּם הַמְחַבֵּר שָׁם מוֹדֶה דִּטוֹב לְחוּשׁ לְסָבָרָתוֹ, וְהָכָא מְבִיאוֹ גַּם כֵּן הַמְחַבֵּר רַק לְעִנְיַן לְחוּשׁ לְכַתְּחִלָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּצַעֲמוֹ בְּסוֹף הַסָּעִיף, לָכֵן מַבִּיא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַבֵּנוּ תָּם לְעִנְיַן זֶה:

* **וַהֲלָכָה כִּסְבָרָא הָרִאשׁוֹנָה. עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ז', מוּכָח מִדְּבָרָיו דְּמַתָּר לְכָרֵךְ עָלָיו, וְכֵן מוּכָח מִמָּגֵן אַבְרָהָם** סָעִיף קָטָן ז', דְּלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִפֶּר חַיֵּי אָדָם (כלל יא ס"כ):

* **וְנוֹהֲגִין כְּרַבֵּנוּ תָּם. דַּע, דִּלְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם הוּא אֲפִלּוּ לֹא נִפְסְקוּ הַשְּׁלֹשָׁה חוּטִין רַק נִתְקַצְּרוּ בְּאֹפֶן שֶׁאֵין בְּאֹרְכָּן שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין, גַּם כֵּן פָּסוּל בְּכָל הָאֲפָנִים:**

ג * **יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י.** וְהַמְּפָרֵי מְגַדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב בְּסִימָן י"א סָעִיף קָטָן ג' **כָּתַב,** וְדַע, **אִם נִפְסְקוּ כָּל הַחוּטִין עַד הַגְּדִיל דְּפָסוּל** כַּמְבֹאָר בְּסִימָן י"ב סָעִיף א', **אִם הוּא בְּדֶרֶךְ** וְאֵין לוֹ צִיצִית אֲחֵרִים, **יֵשׁ הַגְּדִיל שֶׁהוּא אַרְבָּעָה גּוּדָלִין** יְתֵרִים, **וְיַעֲשֶׂה קְצָת גְּדִיל וְקָצַת עָנָף. וּלְהַמַּחֲבֵר** בְּסִימָן י"א סָעִיף ד' **יוֹצֵא לְכַתְּחִלָּה** וְיִבָּרֵךְ, **וְאַף לְדִידֵן דְּסָבִירָא לָן שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין, מִכָּל מָקוֹם יִלְבַּשׁ, וּלְבָרֵךְ יֵשׁ סָפֵק,** וּמִן הַתּוֹרָה דֵּי בְּכָל שֶׁהוּא וְאֵין עוֹבֵר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה דְּצִיצִית. **וּמִיהוּ צָרִיךְ לְהַהִיחַ כָּל הַגְּדִיל דְּאִם לֹא כֵּן הֲוֵי תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי,** דְּנִפְסְלוּ מִן הַתּוֹרָה דִּבְעִינַן גְּדִיל וְעָנָף, **עַד כְּאַן לְשׁוֹנוֹ שָׁם.** וְעַצְתּוֹ זֹאת הוּא כְּדֵי לָצֵאת אַף לְדַעַת רַשִׁ"י, וְהוּא וְהַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו בְּסִימָן י"א (ס"ד) שְׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד הִסְכִּימוּ דְּגַם זֶה בִּכְלָל תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי, ג]**דְּלֹא כְּבַעַל הַלָּכוֹת קְטַנּוֹת** (ח"ב סי' קיח) שֶׁהוֹבִיא בְּכֹאר הֵיטֵב (סק"ו) **שֶׁמִּקַּל בָּזֶה דְּאֵין צָרִיךְ לְהַהִיחַ כָּל הַגְּדִיל אַף לְדַעַת רַשִׁ"י.** אַךְ אַחַר כָּךְ מָצָאתִי לְהַפְרִי מְגַדִּים בְּעַצְמוֹ בְּסוֹף סִימָן י"ג בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב שֶׁכָּתַב דְּלֹא כְּבֹאר הֵיטֵב, עַיֵּן שָׁם: **[ה] אם לא דקדק.** עַיֵּן בְּאֹר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּגִנַּת וְרָדִים כְּלָל ב' סִימָן א': שְׁנֵי חוּטִין מֵהַצְּדָדִים שֶׁנִּפְסְקוּ וְלֹא נִשְׁאַר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה וְאֵין יְרוּעַ בְּבִרּוּר שֶׁהֵם מֵהָאַרְבָּעָה שֶׁמִּצַּד הָאֶחָד, יֵשׁ לִפְסֹל, אִם לֹא שֶׁיְּרוּעַ שֶׁנִּזְהֲרוּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן מִתְּחִלָּתָן שֶׁיִּהְיוּ כָּל הָאַרְבָּעָה מִכָּל צַד נִכָּרִים לְצַצְמָן, אֲבָל בִּסְתָם יֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּכַרְכֵי יוֹסֵף (סק"א) בְּשֵׁם שו"ת פְּרִי צַדִּיק (בחידושים על או"ח) שֶׁאִם נִפְסְקוּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁמִּצַּד אֶחָד כָּשֵׁר, לְפִי שֶׁנִּשְׁתַּיְּרוּ כָּל הָרָאשִׁים שְׁנַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יוֹתֵר מִכְּדֵי עֲנִיבָה, וַאֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיְּרוּ מֵהַשְּׁנַיִם רַק כְּדֵי עֲנִיבַת שְׁמוֹנָה חוּטִין בְּיַחַד, כָּשֵׁר: **ג** [ו] יֵשׁ לִסְמֹךְ. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם גִּנַּת וְרָדִים. וְשָׁם אִיתָא שֶׁאִם נִפְסַק גַּם מִן הַגְּדִיל, וְהַגְּדִיל אֹרֶךְ שֶׁאִם יִפָּרֵד הַמְקֻצָּת יִשָּׁאֵר שִׁעוּר גְּדִיל וְגַם חוּטֵי כְּדֵי עֲנִיבָה, כָּשֵׁר בְּשָׁעַת הַדְּחָק, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בִּתְשׁוּבָה שֶׁאֹחֵז זֶה בְּשֵׁם רַב יַעֲקֹב פראגי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁדַּעְתּוֹ לְפַסֵּל בָּזֶה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י"ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): **ג** (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): (יג) חַיֵּי אָדָם (כלל יא ס"כ): **(יד)** פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ג): **(טו)** אֶלְיָה רַבָּה (סק"ז):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כתב בשו"ע הרב (ס"ד): מנהג העולם להחמיר כדעת רבנו תם אבל בשעת הדחק כגון במקום שאין מצויין ציצית לתקן יש לסמוך על סברא ראשונה כי כן עיקר. אמנם בסידור כתב כדעת ר"ת שאם נפסקו ג' ראשין פסול בכל ענין אפילו נשתייר בכל אחד מהן הרבה יותר מכדי עניבה. **ב]** וכן הוא בשו"ע הרב (ס"ו). אמנם בסידור לא הביא הרב את שיטת ר"י כלל. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ו) מיקל כהלק"ט שאין צריך להתיר כל הגדיל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah